

ความเหมาะสมของการใช้ผู้รับเหมาช่วง และ การพิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง

ความต้องการในการใช้ผู้รับเหมาช่วงดำเนินการ

SMITH , WILSON , BURNS AND RUBIN (17) ได้กล่าวว่า ในพระชนมของผู้รับเหมา แล้วเห็นว่าโครงการก่อสร้างต่างๆ ที่เกิดขึ้น เจ้าของโครงการมีเป้าหมาย 3 ประการด้วยกัน ได้แก่

1. ต้นทุนต่ำ
2. คุณภาพงานสูง
3. โครงการแล้วเสร็จโดยเร็ว

การดำเนินการก่อสร้างเจ้าของโครงการและสถาปนิก/วิศวกร จะต้องพิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมา เพื่อมาดำเนินการก่อสร้างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งนอกเหนือจากการรู้จัก หรือ ความคุ้นเคยกับผู้รับเหมาหรือราคาของผู้รับเหมาเสนอแล้ว คุณสมบัติของผู้รับเหมาที่เจ้าของโครงการใช้เป็นหลักในการพิจารณา ซึ่งถูกเสนอโดย RUSSELL (16) ประกอบด้วย

1. ชื่อเสียงและผลงานที่ผ่านมา
2. เสถียรภาพทางการเงิน ผู้รับเหมาจะต้องมีเครดิต สถานะทางการเงินและมีการเตรียมการทางการเงินที่ดี
3. งานที่กำลังดำเนินการ ทั้งงานที่ได้รับการว่าจ้างแล้ว และ งานที่อยู่ระหว่างการเสนอราคา
4. ความรู้ความชำนาญทางด้านเทคนิค ผู้รับเหมาจะต้องมีบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานทั้งของผู้รับเหมาเองและผู้รับเหมาช่วง การทำงานที่ผ่านมาจะต้องแสดงให้เห็นว่า มีความรู้ความชำนาญทางด้านเทคนิค มีการวางแผนงานที่มีงานและการบริหารงานที่ดี

5. เกณฑ์กำหนดเฉพาะโครงการ ได้แก่การพิจารณาสถานที่ตั้งโครงการเครื่องจักร อุปกรณ์เฉพาะเจาะจงที่จำเป็นต้องใช้ ความสามารถในการจัดหาวัสดุ และ แรงงาน

จะเห็นได้ว่า ผู้รับเหมาช่วงจะเป็นส่วนที่เจ้าของโครงการพิจารณาในการคัดเลือก ผู้รับเหมาหลักด้วย เพราะถ้าผู้รับเหมาช่วงมีชื่อเสียงมีความสามารถ ก็ทำให้มั่นใจได้ว่าโครงการ จะดำเนินไปได้ด้วยดี

ผู้รับเหมาหลักหลายรายมักจะมีคนงานเป็นของตนเองส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน งานโครงสร้างและสถาปัตยกรรม ถ้างานที่ดำเนินการมีขนาดใหญ่และเวลาจำกัด ก็จะมีการว่าจ้าง ที่มงานเข้ามาเสริม เพื่อให้งานแล้วเสร็จตามสัญญา ส่วนงานระบบที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะ เช่น งานเสาเข็ม งานระบบประปา งานระบบไฟฟ้า งานระบบสุขาภิบาล เป็นต้น มักจะดำเนินการ ว่าจ้างช่วงให้ผู้ชำนาญเฉพาะทางไปดำเนินการ

จากข้อมูลโครงการก่อสร้าง ที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องของการว่าจ้างช่วง จำนวน 30 โครงการ โดยที่มูลค่าของโครงการต่ำสุด 32 ล้านบาท และ สูงสุด 2,064 ล้านบาท พบว่าทุกโครงการจะมีคนงานของตนเองบางส่วน ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่

1. ผู้รับเหมาหลักที่มีจำนวนคนงานเล็กน้อย เพื่อดำเนินงานในส่วนของงานปลีกย่อย ต่างๆ เช่น งานเก็บและขนย้ายวัสดุที่เสียหายหรือเหลือใช้ งานที่เกี่ยวข้องกับผู้รับเหมาช่วงหลายรายซึ่ง ไม่สามารถกำหนดให้เป็นความรับผิดชอบของผู้รับเหมาช่วงรายใดได้ งานบริการ งานซ่อมบำรุง งาน ไฟฟ้า ประปาชั่วคราว งานขับเครื่องมือหนักหรือเครื่องจักรของบริษัท เช่น รถบรรทุก TOWER-CRANE งาน SURVEY CONCRETE-PUMP และงานที่ต้องเร่งด่วนเป็นพิเศษ จำนวน 11 โครงการ คิดเป็น 36.7 %

เหตุผลที่ต้องมีคนงานเองในส่วนนี้ ก็คือ งานปลีกย่อยหรือที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้รับเหมาช่วง หลายราย การใช้คนงานของตนเองจะลดปัญหาข้อโต้แย้ง และ ทำให้งานดำเนินต่อไปได้โดยไม่หยุดชะงัก และ บริษัทที่มีเครื่องจักรเองก็จำเป็นต้องมีพนักงานควบคุมดูแลของตนเอง

การมีเครื่องจักรบางส่วนเป็นของตนเอง เช่น TOWER-CRANE นั้น เนื่องจากทุกวันนี้ งานก่อสร้างอาคารมักจะเป็นอาคารขนาดใหญ่หรืออาคารสูง พื้นที่การก่อสร้างจำกัด TOWER-CRANE

จึงเป็นเครื่องจักรที่มีความจำเป็น และสามารถเร่งรัดการทำงานได้ตามความต้องการซึ่งถ้าต้องเช่า TOWER-CRANE ค่าใช้จ่ายจะสูง และในบางครั้งไม่สามารถเร่งรัดงานได้ตามต้องการ

2. ผู้รับเหมาหลักที่มีจำนวนคนงานเพียงพอที่จะทำงานในหมวดงานหนึ่ง เช่น งานโครงสร้าง และ สถาปัตยกรรม จำนวน 16 โครงการ คิดเป็น 53.3 %

เหตุผลที่ต้องมีคนงานเองพอที่จะทำงานในส่วนหนึ่ง (ส่วนมากถ้ารูปแบบสัญญาว่าจ้างเป็นแบบสัญญาเดี่ยว ผู้รับเหมาหลักมักจะมีคนงานในส่วนองงานโครงสร้างและสถาปัตยกรรม) เพราะว่างานโครงสร้างถ้าสามารถทำได้เร็ว งานในส่วนอื่น ๆ ก็จะมีเร็วขึ้นด้วย ทำให้สามารถดำเนินการได้ทันหรืออาจจะเสร็จก่อนระยะเวลาตามสัญญาและจากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่าผู้รับเหมาหลักหลายรายในประเภทนี้ เคยดำเนินการโดยการว่าจ้างช่วงทั้งหมดมาก่อน แต่ประสบกับปัญหางานล่าช้า โดยเฉพาะงานโครงสร้างและสถาปัตยกรรม ซึ่งมีผลอย่างมากต่อระยะเวลาโดยรวมของโครงการ ส่วนงานระบบต่างๆ เป็นงานที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทางสูง จึงมักจะว่าจ้างช่วงให้กับผู้ชำนาญงานมาดำเนินการ

3. ผู้รับเหมาหลักที่มีจำนวนคนงานไม่เพียงพอที่จะทำงานในหมวดงานหนึ่ง ๆ ต้องว่าจ้างช่วงมาเสริมจำนวน 3 โครงการ คิดเป็น 10.0 %

เหตุผลที่ผู้รับเหมาดำเนินการในลักษณะ ก็คือ ปกติแล้วผู้รับเหมาจะดำเนินการเองแต่เมื่อรับงานมากขึ้นจำนวนแรงงานที่มีอยู่ไม่เพียงพอ จึงต้องมีการว่าจ้างช่วงแรงงานเข้ามาเสริมเพื่อให้สามารถทำงานได้ทันสัญญา และในบางครั้งก็เนื่องมาจากงานที่กำลังดำเนินการอยู่ล่าช้ากว่าแผนงานที่วางไว้ และได้ประเมินแล้วว่าการทำงานโดยการทำงานล่วงเวลาเพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถเร่งรัดงานให้ทันตามสัญญาได้ จึงต้องตัดตอนงานบางส่วนให้ผู้รับเหมาช่วงดำเนินการ

จะเห็นได้ว่า ผู้รับเหมาหลักทุกรายอย่างน้อยจะมีคนงานเป็นของตนเอง เพื่อทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รับเหมาช่วงหลายรายซึ่งไม่สามารถกำหนดให้เป็นความรับผิดชอบของรายหนึ่งรายใดโดยเฉพาะ และงานในส่วนนี้มักจะก่อให้เกิดปัญหาทั้งในการทำงานและการประสานงาน การจัดคนงานของตนเอง เข้ามาดำเนินการจะช่วยลดปัญหาได้

วิธีการสรรหาผู้รับเหมาช่วง

วิธีการสรรหาผู้รับเหมาช่วง หมายถึง วิธีการที่ผู้รับเหมาหลักใช้ เพื่อให้ได้ผู้รับเหมาช่วงมาเหมาช่วงงานไปดำเนินการ

จากข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากโครงการสำรวจจำนวน 30 โครงการ พบว่าวิธีการที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการสรรหาผู้รับเหมาช่วงจนกระทั่งได้ผู้รับเหมาช่วงมาดำเนินการนั้น มีหลายวิธีการด้วยกัน โดยส่วนใหญ่แล้วจะใช้วิธีการติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมาเป็นอันดับแรก ซึ่งลักษณะของวิธีการที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการสรรหาผู้รับเหมาช่วงได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.1

เมื่อรวมวิธีการสรรหาผู้รับเหมาช่วงที่ผู้รับเหมาหลักใช้จนกระทั่งได้ผู้รับเหมาช่วงมาดำเนินการทั้ง 30 โครงการ รวม 64 คำตอบ พบว่าส่วนใหญ่จะใช้วิธีการติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมา รองลงมาได้แก่การติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่มีชื่อเสียงในด้านความสามารถในงานที่ต้องการ ซึ่งวิธีการสรรหาผู้รับเหมาช่วงที่ผู้รับเหมาหลักใช้ ได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.2

จากตารางที่ 2.1 และ 2.2 จะเห็นว่า วิธีการที่นิยมใช้ในการสรรหาผู้รับเหมาช่วงมากที่สุดก็คือ การติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมา ทั้งนี้เพราะ การทำงานร่วมกันมาก่อนทำให้รู้ถึงความสามารถ คุณภาพ หรือฝีมือการทำงานกันเป็นอย่างดี วิธีการที่ใช้ในการทำงานร่วมกันเป็นที่ยอมรับกันทั้ง 2 ฝ่าย ทำให้ผู้รับเหมาหลักมั่นใจได้ว่างานจะแล้วเสร็จได้ตามกำหนดและปัญหาจากผู้รับเหมาช่วงจะเกิดขึ้นน้อยที่สุดและสามารถแก้ไขให้ลุกลางไปได้ง่าย

ในขั้นตอนของการสรรหาผู้รับเหมาช่วง มักจะก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้รับเหมาหลักในหลายประการ ซึ่งจากข้อมูลแบบสอบถามโครงการก่อสร้าง จำนวน 30 โครงการ พบว่า ขั้นตอนการสรรหาผู้รับเหมาช่วงมีปัญหาเกิดขึ้น 26 โครงการ คิดเป็น 86.7 % ของจำนวนโครงการที่ได้สำรวจ โดยที่ปัญหาเกิดขึ้น 26 โครงการ มีทั้งสิ้น 58 คำตอบ ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด (73.1%) ก็คือผู้รับเหมาช่วงที่ต้องการดำเนินงานที่ไม่สามารถทำให้ในเวลาที่ต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นในอันดับรองลงมา (69.2%) คือราคาของผู้รับเหมาช่วงเสนอสูงมากเกินไป ซึ่งปัญหาต่างๆ ในการสรรหาผู้รับเหมาช่วงได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.3

จำนวนวิธีที่ใช้จนกว่าจะ สรรหาผู้รับเหมาช่วง ที่ต้องการได้	ลักษณะของวิธีการที่ใช้	จำนวน โครงการ	เปอร์เซ็นต์ ของจำนวน โครงการ
1 วิธีการ	1. ติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมา	10	33.3
2 วิธีการ	ประกอบด้วย	8	26.6
3 วิธีการ	1. ติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมา 2. ประกาศงานและประกาศรับผู้รับเหมาช่วงในงานที่ต้องการ หรือสอบถามหาผู้รับเหมาช่วงที่ต้องการจากผู้รับเหมาช่วงรายอื่น	11	36.6
4 วิธีการ	ประกอบด้วย 1. ติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมา 2. ติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่มีชื่อเสียงในด้านความสามารถในงานที่ต้องการ 3. สอบถามหาผู้รับเหมาช่วงที่ต้องการจากผู้รับเหมาช่วงรายอื่นหรือเจ้าของ และ/หรือ ผู้ควบคุมงานแนะนำ	1	3.3
4 วิธีการ	ประกอบด้วย 1. ติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมา 2. ติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่มีชื่อเสียงในด้านความสามารถในงานที่ต้องการ 3. สอบถามหาผู้รับเหมาช่วงที่ต้องการจากผู้รับเหมาช่วงรายอื่น 4. ประกาศงานและประกาศผู้รับเหมาช่วงในงานที่ต้องการ	1	3.3

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนวิธีการ และ ลักษณะวิธีการที่ใช้ในการสรรหาผู้รับเหมาช่วง

วิธีการที่	ลักษณะของวิธีการ	จำนวน โครงการ	เปอร์เซ็นต์ของ	
			จำนวน โครงการ	จำนวน คำตอบ
1	ติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมา	30	100	46.8
2	ติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่มีชื่อเสียงในด้านความสามารถในงานที่ต้องการ	16	53.3	25.0
3	สอบถามหาผู้รับเหมาช่วงที่มีความสามารถในงานที่ต้องการจากผู้รับเหมาช่วงรายอื่น	9	30.0	14.1
4	เจ้าของงาน และ/หรือ ผู้ควบคุมงาน แนะนำ	7	23.3	10.9
5	ประกาศงานและประกาศรับผู้รับเหมาช่วง	2	6.7	3.1

ตารางที่ 2.2 จำนวนโครงการ และ ลักษณะวิธีการที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการสรรหาผู้รับเหมาช่วง

ปัญหาที่	ลักษณะของปัญหา	จำนวน โครงการ	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ของจำนวน โครงการ ที่เกิดปัญหา
1	ผู้รับเหมาช่วงที่ต้องการติดงานที่อื่นไม่สามารถทำงาน- ในเวลาที่ต้องการได้	19	73.1
2	ราคาผู้รับเหมาช่วงเสนอสูงมากเกินไป	18	69.2
3	ความไม่มั่นใจในตัวผู้รับเหมาช่วง เนื่องจากไม่เคย ทำงานร่วมกันมา	10	38.5
4	หาผู้รับเหมาช่วงที่มีความชำนาญได้ยาก	7	26.9
5	ผู้รับเหมาช่วงที่ได้ติดต่อตั้งเงื่อนไขมาก	4	15.4

ตารางที่ 2.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นในการสรรหาผู้รับเหมาช่วง

จากวิธีการสรรหาผู้รับเหมาช่วงที่ผู้รับเหมาหลักใช้มากที่สุด คือ การติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่
เคยทำงานร่วมกันมา ทั้งนี้เพราะมีความคุ้นเคยหรือรู้จักกันเป็นอย่างดีและงานประสานงานกันได้ง่าย
ทำให้ประสบกับปัญหาที่ผู้รับเหมาช่วงที่ต้องการติดงานที่อื่นไม่สามารถมาทำงานให้ภายในเวลาที่ต้องการ
ได้ และผู้รับเหมาหลักเลือกที่จะรอคอยผู้รับเหมาช่วงที่ต้องการ ถ้าระยะเวลาที่รอคอยไม่นานเกินไป

11 โครงการ หรือ คิดเป็น 57.9 % ทำให้ผู้รับเหมาหลักที่ไม่สามารถรอคอยได้จึงต้องไปติดต่อผู้รับ-
เหมาช่วงรายอื่น ซึ่งก็ก่อให้เกิดปัญหาความไม่มั่นใจในตัวผู้รับเหมาช่วงตามมา แต่ก็จำเป็นต้องเลือก
เพื่อให้ได้ผู้รับเหมาช่วงเข้ามาดำเนินการ และ ผู้รับเหมาหลักจะต้องควบคุมดูแลมากยิ่งขึ้น

ส่วนปัญหาในเรื่องของราคาของผู้รับเหมาช่วงเสนอสูงมากเกินไป มักจะไม่ใช่ประเด็นสำคัญ
เพราะส่วนใหญ่แล้วราคาจะสามารถต่อรองให้อยู่ในระดับที่ได้ตั้งไว้ หรือ ถ้าสูงกว่าที่ตั้งไว้ก็จะไม่มากนัก
นักอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และนอกจากนั้นผู้รับเหมาหลักยังสามารถให้เสนอราคาเพื่อคัดเลือกผู้รับเหมา
ช่วงที่มีราคาเหมาะสม หรือ เรียกผู้รับเหมาช่วงรายอื่นมาต่อรองราคาได้ เพราะในแต่ละหมวดงาน
ผู้รับเหมาหลักจะมีผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานด้วยกันหลายราย ซึ่งจากข้อมูลสำรวจพบว่ามี 26 โครงการ
จากทั้งหมด 30 โครงการ หรือ คิดเป็น 86.7 % โดยผู้รับเหมาหลักจะคัดเลือกผู้รับเหมา
ช่วงที่สามารถทำงานภายในเงื่อนไขที่ต้องการได้

เงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง

ในการให้ผู้รับเหมาช่วงมาเหมาช่วงงานไปดำเนินการ ผู้รับเหมาหลักจะต้องมีหลักเกณฑ์
หรือ วิธีการในการคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง เพื่อให้ได้ผู้รับเหมาช่วงที่มีความสามารถเป็นที่มั่นใจได้ว่า
จะสามารถทำงานได้แล้วเสร็จด้วยคุณภาพงานที่ดีเป็นที่ยอมรับภายในเวลาที่กำหนด

พนม ภัยหน่าย (2) ได้กล่าวถึงการคัดคองงานไปให้ผู้รับเหมาช่วงดำเนินการว่าเป็น
ขั้นตอนที่มีความสำคัญอยู่มาก ซึ่งผู้รับเหมาหลักควรจะได้ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- ราคาที่ผู้รับเหมาช่วงเสนอ
- ประวัติของผู้รับเหมาช่วง
- ลักษณะงานที่เคยทำมาแล้ว
- ลักษณะของงานที่กำลังทำอยู่
- ผลงานในอดีต
- ฐานะ หรือ สถานะทางการเงิน
- ระยะเวลาที่ใช้ทำงาน
- อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักร ตลอดจนความรู้ความสามารถ และ ความชำนาญ

จากข้อมูลแบบสอบถามจากโครงการก่อสร้าง 30 โครงการ พบว่า หลักเกณฑ์ที่ผู้รับเหมา-
 หลักใช้ในการพิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง (ซึ่งผู้รับเหมาหลักแต่ละรายจะใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณา
 ผู้รับเหมาช่วงมากกว่า 1 ข้อ) ผู้รับเหมาหลักส่วนใหญ่ (86.7%) จะพิจารณาผลงานที่ผ่านมาและราคา
 ที่ผู้รับเหมาช่วงเสนอ หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณารองลงมา (80.0%) ก็คือความพร้อมของผู้รับเหมา
 ช่วงในด้านแรงงาน และ/หรือ เครื่องจักร ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการพิจารณาคัดเลือก
 ผู้รับเหมาช่วง เรียงตามลำดับความสำคัญได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.4

จากตารางที่ 2.4 จะเห็นได้ว่า ในเรื่องของเจ้าของงาน และ/หรือ ผู้ควบคุมงาน
 แนะนำ ผู้รับเหมาหลักจะพิจารณาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เจ้าของงาน
 และ/หรือ ผู้ควบคุมงานมีบทบาทมากพอสมควรกับการคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง โดยเฉพาะในส่วนของ
 งานราชการ โดยจะมีการกำหนดคุณสมบัติผู้รับเหมาช่วงไว้ในข้อกำหนด และผู้รับเหมาหลักจะต้อง
 ปฏิบัติตาม ไม่สามารถที่จะดำเนินการโดยอิสระได้ กล่าวคือ

ในส่วนของงานราชการ ลักษณะของสัญญาระหว่างเจ้าของงานกับผู้รับเหมาหลักจะเป็นแบบ
 สัญญาเดี่ยว (SINGLE CONTRACT) ซึ่งเจ้าของและ/หรือ ผู้ควบคุมงานจะมีส่วนร่วมในการคัดเลือก
 ผู้รับเหมาช่วงโดยการวางข้อกำหนด (SPECIFICATION) สำหรับวัสดุหรือผู้ชำนาญเฉพาะทางที่จะ
 เข้ามาดำเนินการและผู้รับเหมาหลักจะต้องเสนอซึ่งผู้ชำนาญเฉพาะทางที่จะเข้ามารับเหมาช่วงงานไป
 ดำเนินการกับเจ้าของ และ/หรือ ผู้ควบคุมงาน พิจารณาเห็นชอบก่อนดำเนินการ

ส่วนงานภาคเอกชน ลักษณะของสัญญาระหว่างเจ้าของงานกับผู้รับเหมาหลักจะเป็นแบบแบ่ง
 แยกสัญญา (SEPARATE CONTRACTS) ซึ่งเจ้าของ และ/หรือ ผู้ควบคุมงานจะเป็นผู้คัดเลือกผู้รับเหมา
 งานแต่ละส่วนงานเอง การคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงจึงเป็นอิสระจากเจ้าของโครงการ แต่จะขึ้นอยู่กับ
 ผู้รับเหมาหลักที่ได้รับคัดเลือกในแต่ละส่วนงานนั้นๆ ที่จะทำการคัดเลือกและว่าจ้าง

เมื่อพิจารณาเหตุผลของหลักเกณฑ์ ที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการพิจารณาและคัดเลือกผู้รับเหมา-
 ช่วง ตามหลักเกณฑ์ได้ในตารางที่ 2.4 ผู้รับเหมาหลักส่วนใหญ่ (90.0%) เห็นว่าหลักเกณฑ์ที่ใช้ทำให้
 เกิดความมั่นใจว่างานจะแล้วเสร็จตามสัญญา ส่วนเหตุผลรองลงมา (86.7%) ก็คือ หลักเกณฑ์ที่ใช้ทำ-
 ให้มั่นใจว่าผู้รับเหมาช่วงที่ได้เลือกมีความสามารถพอทำให้เกิดปัญหาน้อยที่สุดและผู้รับเหมาช่วงเสนอ
 ราคาเป็นที่ยอมรับ ซึ่งเหตุผลของผู้รับเหมาหลักได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.5

หลักเกณฑ์ที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการพิจารณา เรียงตามลำดับความสำคัญ	พิจารณาในเรื่องของ	จำนวนโครงการ	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนโครงการ
1	ผลงานที่ผ่านมากและราคาผู้รับเหมาช่วงเสนอ	26	86.7
2	ความพร้อมของผู้รับเหมาช่วงในด้านแรงงาน และ/หรือ เครื่องจักร	24	80.0
3	รู้จัก หรือ เคยทำงานร่วมกันมา หรือ สามารถทำงานภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด	20	66.7
4	เทคนิคการทำงาน เป็นผู้รับเหมาช่วง-ที่ได้รับการว่าจ้างเป็นประจำทุกงาน หรือส่วนใหญ่ของงาน สถานะทางการเงิน และ ชื่อเสียงของผู้รับเหมาช่วง	16	53.3
5	ผลงานที่กำลังดำเนินการอยู่ เจ้าของงาน และ/หรือ ผู้ควบคุมงาน หรือ ผู้รับเหมาช่วงรายอื่นแนะนำ	7	23.3

ตารางที่ 2.4 หลักเกณฑ์ที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการพิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง

อันดับที่	เหตุผลที่ใช้หลักเกณฑ์ตามตารางที่ 2.4 ในการพิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง	เปอร์เซ็นต์ ของจำนวน เหตุผล
1	หลักเกณฑ์ที่ใช้ทำให้เกิดความมั่นใจว่างานจะแล้วเสร็จตามสัญญา	90.0
2	หลักเกณฑ์ที่ใช้ทำให้มั่นใจว่าผู้รับเหมาช่วงที่ได้เลือกมีความสามารถพอ ทำให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด และ ผู้รับเหมาช่วงเสนอราคาเป็นที่ยอมรับ	86.7
3	หลักเกณฑ์ที่ใช้ทำให้มั่นใจว่าจะได้งานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและผู้รับเหมา ช่วงที่ได้เลือกมีการควบคุมดูแล วัสดุที่ได้จัดหาให้อย่างมีประสิทธิภาพ	78.3
4	หลักเกณฑ์ที่ใช้เพราะผู้รับเหมาช่วงที่ได้รับเลือกเป็นที่ยอมรับของเจ้า ของโครงการ และ/หรือ ผู้ควบคุมงาน	50.0

ตารางที่ 2.5 แสดงเหตุผลที่ผู้รับเหมาหลักใช้หลักเกณฑ์ตามตารางที่ 2.4 ในการพิจารณาคัดเลือก
ผู้รับเหมาช่วง

จะเห็นได้ว่าเหตุผลที่ผู้รับเหมาหลักใช้หลักเกณฑ์ตามตารางที่ 2.4 ในการพิจารณาคัดเลือก-
เลือกผู้รับเหมาช่วง โดยสรุปในขั้นตอนการทำงาน ก็คือ งานจะแล้วเสร็จตามสัญญามีปัญหาเกิดขึ้น
น้อย และคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ซึ่งจะมีผลทำให้ส่งมอบงานได้และทำให้ได้เงินงวด ไม่ต้องเสียเงิน
กับการแก้ไขปัญหาหรือคุณภาพงาน และการที่งานแล้วเสร็จตามสัญญาทำให้ไม่ถูกปรับ หรืออาจกล่าว
ได้ว่า ผู้รับเหมาช่วงจะต้องทำให้ผู้รับเหมาหลักได้รับเงินเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด นั่นคือ

ทำให้ผู้รับเหมาหลักมีต้นทุนการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้นเรื่องของการเงินจึงมีความสำคัญมากเป็นอันดับ 1

สำหรับผู้รับเหมาช่วงแล้ว ก็จะมีหลักในการพิจารณา เพื่อเข้าร่วมงานกับผู้รับเหมาหลัก ด้วยเช่นกัน จากแบบสอบถามผู้รับเหมาช่วง 55 ราย พบว่าคุณสมบัติหรือแนวปฏิบัติที่ผู้รับเหมาช่วงใช้ในการพิจารณาเพื่อเข้าร่วมงานกับผู้รับเหมาหลัก ที่มากเป็นอันดับที่ 1 (88.4%) คือระยะเวลาการจ่ายเงินของผู้รับเหมาหลักไม่นานจนเกินไป และ คุณสมบัติหรือแนวปฏิบัติของผู้รับเหมาหลักที่ผู้รับเหมาช่วงพิจารณามากเป็นอันดับที่ 2 คือ ผู้รับเหมาหลักจะต้องมีสถานะทางการเงินที่ดีและให้ราคาที่เหมาะสมกับงาน ซึ่งคุณสมบัติหรือแนวปฏิบัติของผู้รับเหมาหลักที่ผู้รับเหมาช่วงใช้ในการพิจารณาได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.6

ผู้รับเหมาช่วงพิจารณา เป็นอันดับที่	คุณสมบัติหรือแนวปฏิบัติของผู้รับเหมาหลัก	เปอร์เซ็นต์ของ จำนวน ผู้รับเหมาช่วง
1	ระยะเวลาการจ่ายเงินไม่นานจนเกินไป	88.4
2	มีสถานะทางการเงินที่ดี และ ให้ราคาที่เหมาะสมกับงาน	83.7
3	เวลาที่เหมาะสมกับงานที่ต้องดำเนินการ	79.1
4	เคยร่วมงานกันมา ความมีชื่อเสียง มีการบริหาร หรือ จัดการงานที่ดี มีทีมงานที่ดี	50-60

ตารางที่ 2.6 คุณสมบัติ หรือ แนวปฏิบัติของผู้รับเหมาหลักที่ผู้รับเหมาช่วงใช้ในการพิจารณา เพื่อเข้าร่วมงานด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในแนวความคิดของทั้งผู้รับเหมาหลักและผู้รับเหมาช่วงในการพิจารณาทำงานร่วมกัน แนวทางทางด้านการเงิน จะมีความสำคัญมากเป็นอันดับ 1

ในการคัดเลือก หรือ ตัดสินใจให้ได้เข้ามารับเหมาช่วงงานไปดำเนินการของผู้รับเหมาหลัก ผู้รับเหมาช่วงส่วนใหญ่ (72.1%) คิดว่า สาเหตุที่ทำให้ได้รับการคัดเลือก หรือ ตัดสินใจให้ได้เข้ามารับเหมาช่วงงาน ก็คือเสนอราคาที่เหมาะสม และ สาเหตุรองลงมา (69.8%) ก็คือมีความพร้อมในด้านการจัดการทางวัสดุและแรงงาน ซึ่งได้แสดงสาเหตุที่ผู้รับเหมาช่วงคิดว่าทำให้ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเหมาช่วงงานไว้ในตารางที่ 2.7

อันดับที่	สาเหตุที่ทำให้ได้รับการคัดเลือกให้เข้ามารับเหมาช่วง	เปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้รับเหมาช่วง
1	ราคาที่เสนอมีความเหมาะสม	72.1
2	ความพร้อมในด้านการจัดหาวัสดุ และ แรงงาน	69.8
3	ความมีชื่อเสียงขององค์กร หรือ ทีมงาน	58.1
4	เป็นผู้รับเหมาช่วงที่ทำงานให้กับผู้รับเหมาหลักรายที่คัดเลือก เป็นประจำ	37.2

ตารางที่ 2.7 สาเหตุที่ผู้รับเหมาช่วงคิดว่า ทำให้ได้รับคัดเลือกให้เข้ามารับเหมาช่วง

จากตารางที่ 2.7 จะเห็นได้ว่า ผู้รับเหมาช่วงก็ทราบว่าราคาที่เสนอจะต้องอยู่ในระดับ

ที่ผู้รับเหมาหลักยอมรับได้สำคัญที่สุด บ่อยครั้งที่ผู้รับเหมาช่วงถูกกำหนดราคามาให้พิจารณาเลยว่าแบบรายละเอียดนี้ด้วยราคาเท่าที่กำหนดทำได้หรือไม่ ถ้าทำได้ก็ตกลงแต่ถ้าทำไม่ได้ผู้รับเหมาหลักก็จะติดต่อผู้รับเหมาช่วงที่สามารถทำได้ในราคาที่กำหนด เมื่อไม่สามารถทำได้ก็จะเรียกผู้รับเหมาช่วงมาต่อรองราคาลงให้ได้มากที่สุด นั่นคือ ผู้รับเหมาหลักก็พยายามดำเนินการให้ได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำสุด

การให้เสนอราคาและการพิจารณาราคา

การให้เสนอราคา คือ รายละเอียดที่ผู้รับเหมาหลักกำหนดให้กับผู้รับเหมาช่วงในการเสนอราคา หรือ เป็นแบบฟอร์มใบเสนอราคาของผู้รับเหมาหลัก ซึ่งใบเสนอราคาใบนี้จะมีรายละเอียดต่างๆ โดยรายละเอียดที่เสนอราคามาเนี่ย ส่วนมากผู้รับเหมาช่วงจะปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้รับเหมาหลัก เป็นต้นว่า ให้แยกค่าวัสดุ ค่าอุปกรณ์ ค่าแรงงาน ค่าเสียหุ้ย ออกเป็นรายละเอียดของแต่ละงานหรืออาจจะกำหนดให้เสนอราคาต่อหน่วย (UNIT PRICE) หรืออาจจะกำหนดให้เสนอราคาแบบเหมารวม (LUMP-SUM PRICE) โดยที่

การเสนอราคาแบบเหมารวม (LUMP-SUM PRICE) ส่วนมากมักใช้กับงานสร้างอาคาร โดยคิดราคารวมยอดทั้งค่าวัสดุและแรงงานที่ใช้จนกระทั่งแล้วเสร็จ ค่าเสียหุ้ยและกำไร ถ้าแบบรูปและรายการประกอบแบบมีรายละเอียดครบถ้วนถูกต้องชัดเจนแล้ว จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับทั้ง 2 ฝ่าย

การเสนอราคาต่อหน่วย (UNIT PRICE) ส่วนมากใช้กับงานที่ไม่ทราบปริมาณงานที่แน่นอน

ปกติผู้รับเหมาหลักจะเป็นผู้จัดทำแบบฟอร์มใบเสนอราคาขึ้น เพื่อกำหนดให้ผู้รับเหมาช่วงกรอกรายการละเอียดลงในแบบฟอร์มดังกล่าว ตามที่ตนประสงค์จะได้อใช้เป็นรายละเอียดเปรียบเทียบราคาระหว่างผู้รับเหมาช่วงที่ยื่นเสนอราคา แต่ถ้าผู้รับเหมาหลักไม่ได้จัดทำแบบฟอร์มใบเสนอราคาหรือไม่ได้กำหนดเป็นเงื่อนไขให้ผู้รับเหมาช่วงต้องปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้รับเหมาช่วงต้องจัดทำใบเสนอราคา และในใบเสนอราคานี้ จะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับราคาที่เสนอ โดยที่

1. ถ้าเป็นการเสนอราคาแบบราคาต่อหน่วย ต้องแยกเป็นรายละเอียดตามจำนวนตามปริมาณของแต่ละรายการ ยอดเงินในแต่ละรายการและยอดเงินรวมของทุกรายการก็จะเป็นราคาที่เสนอ
2. ถ้าเป็นการเสนอราคาแบบเหมารวม ก็เพียงแค่แสดงยอดรวมของราคาที่เสนอไว้เท่านั้น

การพิจารณาราคา เมื่อผู้รับเหมาช่วงเสนอราคามาแล้ว ผู้รับเหมาหลักก็จะพิจารณาว่าราคาของผู้รับเหมาช่วงเสนอมานั้นเป็นอย่างไรยอมรับได้หรือไม่ ถ้าสูงเกินไปอาจจะดำเนินการเจรจาต่อรองจนราคาลดลงมาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทั้ง 2 ฝ่าย

จากข้อมูลแบบสอบถามโครงการก่อสร้างจำนวน 30 โครงการ พบว่าวิธีการที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการให้ผู้รับเหมาช่วงเสนอราคา และการพิจารณาราคาของผู้รับเหมาหลัก เป็นดังนี้

1. ให้แบบไปคิดปริมาณ และเสนอราคามาให้พิจารณา โดยรูปแบบการเสนอราคาจะมีทั้งแบบเสนอราคาต่อหน่วย และแบบเสนอราคาเหมารวม ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะและชนิดของงานที่ได้เหมาช่วง กล่าวคือ การเสนอราคาต่อหน่วยส่วนมากจะใช้กับงานที่มีปริมาณหรือจำนวนไม่ค่อยแน่นอน เช่น ค่าแรงงานเหมาช่วงเทคนิคกรีตจะวัดปริมาณจากคอนกรีตที่เข้าหน่วยงาน เพราะถ้าความหนาของคอนกรีตแตกต่างจากแบบไปเพียงเล็กน้อย ซึ่งเป็นกรณีที่สามารถเกิดขึ้นได้บ่อยในพื้นที่งานปริมาณมาก ๆ จะทำให้ปริมาณคอนกรีตเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ถ้าเป็นลักษณะเหมาช่วงโครงสร้างทั้งวัสดุและแรงงาน หรืองานที่มีความเสี่ยงสูง มักจะใช้การเสนอราคาแบบเหมารวม เพราะทำให้งบประมาณของผู้รับเหมาหลักไม่บานปลาย และผู้รับเหมาหลักไม่ต้องรับภาระ หรือความเสี่ยงจากการทำงานของผู้รับเหมาช่วง
2. ในส่วนของการพิจารณาราคา พบว่า ราคาที่ผู้รับเหมาช่วงเสนอมานี้ โดยส่วนใหญ่ (63.3%) จะใกล้เคียงกับราคาของผู้รับเหมาหลักได้ประมาณการไว้
3. ในส่วนของผู้รับเหมาช่วง ที่เสนอราคามาสูงกว่าผู้รับเหมาหลักประมาณการไว้มาก ผู้รับเหมาหลักจะใช้วิธีการเรียกมาต่อรองราคาให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้เป็นส่วนใหญ่ (81.8% ของผู้รับเหมาช่วงที่เสนอราคามาสูงมาก) ส่วนที่เหลือจะใช้วิธีการให้เสนอราคาใหม่
4. ผู้รับเหมาช่วงที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้รับเหมาหลักในที่สุดส่วนใหญ่ (63.3%) จะเป็นผู้รับเหมาช่วงที่ราคาที่ได้งานไม่ใช่ผู้รับเหมาช่วงที่เสนอราคาต่ำสุด ทั้งนี้ผู้รับเหมาหลักจะพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบ อันได้แก่ ความพร้อม ความสามารถ ความรับผิดชอบ และความมั่นใจว่าจะสามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

5. เมื่อพิจารณาข้อมูลจากทางผู้รับเหมาช่วงแล้วพบว่า 72.1% ของผู้รับเหมาช่วงจะถูกต่อรองราคาลงมาอีกและราคาที่ได้งานในที่สุด ส่วนใหญ่จะเป็นราคาที่ไม่ค่อยดีนัก แต่ต้องทำเพราะความเกรงใจผู้รับเหมาหลักและเพื่อให้มีงานบ้อนเข้ามาในบริษัท โดยทำให้มีกำไรจากงานไม่เกิน 5% คิดเป็น 39.5% รองลงมาได้แก่ราคาที่ได้งานมีกำไรในช่วงมากกว่า 5% แต่ไม่เกิน 7% คิดเป็น 32.6%

แนวปฏิบัติในการว่าจ้างช่วงและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง

ในการพิจารณาว่าจ้างช่วง ผู้รับเหมาหลักจะต้องพิจารณาถึงศักยภาพของตนเองอันได้แก่ จำนวนแรงงานที่มีและความชำนาญในงาน นอกจากนั้นจะต้องพิจารณาระยะเวลาของโครงการ เพื่อวางแผนการจ้างช่วงให้เหมาะสม ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงที่ควรพิจารณาหลายประการ ได้แก่ การเป็นผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมาก่อน เพื่อที่จะทำให้มั่นใจได้ว่า ผู้รับเหมาช่วงจะทำงานได้แล้วเสร็จตามสัญญาและปัญหาจะน้อยที่สุด การเสนอราคาของผู้รับเหมาช่วงจะต้องเหมาะสมในระดับราคาที่ยอมรับได้ของทั้ง 2 ฝ่ายไม่ต่างจนเกินไป จนทำให้ไม่มั่นใจว่าจะทำให้เกิดการละทิ้งงานในภายหลังหรือไม่สูงจนเกินไป นอกจากนั้นแล้วจะต้องพิจารณาความพร้อมของทั้ง เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ แรงงานที่จะต้องใช้ ความสามารถและความรับผิดชอบของผู้รับเหมาช่วงด้วย

สรุป

ในการว่าจ้างช่วงของบริษัทผู้รับเหมาหลัก พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วผู้รับเหมาหลักจะมีคนงานของตนเองส่วนหนึ่ง เพื่อทำงานในส่วนงานโครงสร้างและสถาปัตยกรรมเอง หรือเพื่อทำงานในส่วนปลีกย่อย หรืองานที่เกี่ยวข้องกับผู้รับเหมาช่วงหลายราย ซึ่งไม่สามารถระบุให้เป็นความรับผิดชอบของรายหนึ่งรายใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานโครงสร้างและงานสถาปัตยกรรม จากข้อมูลที่สำรวจจากโครงการก่อสร้างจำนวน 30 โครงการ พบว่าผู้รับเหมาหลักส่วนใหญ่ (53.3%) จะดำเนินการในงานโครงสร้างและสถาปัตยกรรมเอง เพราะว่างานส่วนนี้มีความสำคัญและมีผลต่อระยะเวลาแล้ว

เสร็จของโครงการเป็นอย่างมาก ในส่วนของงานระบบหรืองานที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทางมักจะใช้วิธีการว่าจ้างช่วงให้ผู้ชำนาญงานเฉพาะทางมาดำเนินการ ซึ่งผู้รับเหมาหลักจะต้องมีวิธีการในการสรรหาผู้รับเหมาช่วง โดยผู้รับเหมาหลักส่วนใหญ่ (46.9%) จะใช้วิธีการติดต่อกับผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมาเป็นอันดับแรก และถ้าผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมาติดงานอื่นไม่สามารถมาร่วมงานภายในเวลาที่ต้องการได้ จึงจะใช้วิธีติดต่อกับผู้รับเหมาช่วงที่มีชื่อเสียงในด้านความสามารถในการทำงานส่วนที่ต้องการ และในการติดต่อกับผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมา ผู้รับเหมาหลักมักจะติดต่อกับผู้รับเหมาช่วงหลายราย เพื่อให้เสนอราคามาให้พิจารณา และโดยมากมักจะต่อรองให้ลดลงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รูปแบบการเสนอราคาจะมีทั้งแบบราคาต่อหน่วยและราคาเหมารวม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะและชนิดของงานที่ได้เหมาช่วง ซึ่งการเป็นผู้รับเหมาช่วงที่เคยร่วมงานกับผู้รับเหมาหลักมาก่อน ทำให้เป็นโอกาสให้ได้รับการติดต่อ เพื่อเข้าร่วมงานก่อนแต่ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะต้องได้รับเลือกให้มาเหมาช่วงงานไปดำเนินการ เพราะผู้รับเหมาหลักจะพิจารณาจากเรื่องราคาที่เหมาะสมเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ หลักเกณฑ์รองลงมาได้แก่ ความพร้อมในการจัดหาวัสดุ และแรงงาน

ในการเสนอราคาของผู้รับเหมาช่วงพบว่า ราคาที่ผู้รับเหมาช่วงเสนอกับผู้รับเหมาหลักส่วนใหญ่ (72.1%) มักจะถูกต่อรองให้ลดลงมาและราคาที่ได้งานจะมีกำไรไม่เกิน 7% ผู้รับเหมาช่วงที่ได้รับคัดเลือก ทั้งนี้ก็สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ และภาวะงานก่อสร้างที่มีการแข่งขันกันสูงมากในช่วงปีที่ผ่านมา ทำให้ราคาของผู้รับเหมาหลักประมาณลงได้ ไม่มีกำไรมากนักราคาของผู้รับเหมาช่วงจึงต้องถูกต่อรองให้ลดลงไปในระดับราคาที่ยอมรับได้ และผู้รับเหมาช่วงที่ได้รับคัดเลือกจะเป็นผู้เสนอราคาที่เหมาะสมในระดับที่ยอมรับได้ และผู้รับเหมาหลักจะพิจารณาองค์ประกอบอื่นร่วมด้วย ได้แก่ ความพร้อมของทั้งเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์และแรงงานที่ต้องใช้ ความสามารถ ความรับผิดชอบและความมั่นใจว่าจะสามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด